

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Нечипоренка Дениса Леонідовича «Формування у підлітків мотиву досягнення успіху у процесі фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Актуальність теми виконаної роботи. На сучасному етапі розвитку українського суспільства одним з першочергових завдань держави є удосконалення системи фізичного виховання учнівської молоді. При цьому тема перегляду статусу уроків фізичної культури обговорюється у багатьох інформаційних наукових електронних та друкованих виданнях, на багатьох наукових конференціях, семінарах та форумах. Оскільки нинішні зміни в усіх сферах життя людини потребують подальшого пошуку ефективних шляхів підготовки учнів до життєдіяльності в умовах високої інтенсивності інформаційних процесів.

В останні роки значна частина вчених і фахівців почали розглядати фізичну культуру як ціннісну систему особистості, де найважливішими складовими формування й розвитку фізичної культури у персоніфікованій формі, на їхню думку, є світогляд, система цінностей, потребнісно-мотиваційна сфера особистості. Однак аналіз наукових досліджень засвідчує, що в достатній мірі не вирішується проблема підвищення мотивації підлітків до занять фізичною культурою. Спостерігається стійка тенденція, що батьки разом з дітьми відвідують фітнес-клуби, аква-центри та інші комерційні фізкультурно-оздоровчі клуби, а в той же час дістають медичні довідки, що звільняють дитину від занять фізичними вправами в школі.

Поряд із тим, що формування мотиву досягнення успіху, зокрема у сфері фізичного виховання, досі не ставало предметом цілісного

теоретичного осмислення, практика загальноосвітніх навчальних закладів демонструє, що фізичне виховання учнів різного віку переважно спрямоване на збільшення їх рухового потенціалу, на підготовку школярів до виконання контрольних нормативів та на розвиток фізичних якостей. Натомість, становленню учня як успішної особистості через формування мотиву досягнення успіху на уроках фізичної культури майже не приділяється уваги. Передусім така проблема особливо актуальна для учнів підліткового віку, адже цей період життя дитини характеризується значними психологічними змінами, які можна використати для формування успішної особистості.

Таким чином, на сьогоднішній день існує ряд протиріч у формуванні мотивації до занять фізичними вправами і спортом учнівської молоді, своєчасність і доцільність розв'язання яких, а також актуальність проблеми, її значущість та недостатня розробленість даного питання у психолого-педагогічній літературі зумовили вибір теми дослідження: «Формування у підлітків мотиву досягнення успіху у процесі фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах».

Зв'язок роботи з планом НДР галузі. Про важливість для галузі дисертаційного дослідження свідчить факт його виконання відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри спортивних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького та відповідає плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2012–2018 роки.. Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №3 від 06.11.2014 р.) й узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології Національної Академії педагогічних наук України (протокол №113 від 27.01.2015 року).

Найбільш істотні наукові результати досліджень. Найбільш істотними науковими результатами роботи є аналіз та узагальнення наукових

досягнення успіху; *подальшого розвитку* набули форми та методи формування у підлітків мотиву досягнення успіху на уроках фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи повною мірою викладено у 11 наукових працях, з них - 5 одноосібних, зокрема, 5 статей - у наукових фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних виданнях, 4 статті – у збірниках матеріалів Міжнародних та Всеукраїнських конференцій.

Значимість результатів досліджень для теорії і практики. Теоретичне і практичне значення одержаних результатів здобувача полягають у науковому аналізі проблеми формування у підлітків мотиву досягнення успіху під час занять фізичними вправами, розробці педагогічних умов, діагностувальних методик для виявлення рівнів сформованості у підлітків мотиву досягнення успіху та методичних рекомендацій формування у підлітків мотиву досягнення успіху у процесі фізичного виховання.

Рекомендації з використання результатів досліджень. Дисертантом науково обґрунтовано та створено методика формування у підлітків мотиву досягнення успіху у процесі фізичного виховання. Розроблено і запропоновані конспекти занять з фізичної культури, що ставлять за мету формування мотиву досягнення успіху. Результати дослідження можуть бути використані вчителями фізичної культури, студентами вищих педагогічних навчальних закладів під час вивчення навчальних дисциплін: «Теорія та методика фізичного виховання», «Шкільний курс фізичної культури і методика його викладання», а також в системі післядипломної педагогічної освіти.

В цілому дисертація свідчить про високий рівень підготовки дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що дозволило обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання.

В авторефераті висвітлені всі основні положення дисертації, він відповідає її змісту.

Зауваження і недоліки роботи. Поряд з позитивними сторонами дисертаційної роботи є недоліки та дискусійні питання:

1. На стор. 44 автор підтримує думку деяких вчених, що найбільш сприятливим періодом формування мотиваційної сфери є підлітковий вік. Однак, на нашу думку, формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом відбувається в дошкільних закладах освіти та в початковій школі, а в основній школі, на яку припадає підлітковий вік здійснюється вже розвиток мотиваційної сфери щодо занять фізичними вправами, про що дисертант вказує на стор. 48. Бажано було б чітко вказати вікові періоди формування і розвитку мотивації.

2. У роботі розкриваються умови, що впливають на формування мотивації підлітків до зростання особистісних досягнень. Однак, на нашу думку, однією із важливих умов, що впливає на зацікавленість учнів до занять фізичною культурою і спортом в школі є достатня спортивно-матеріальна база (наявність спортивної зали необхідного розміру і душових з гарячою водою в них, справного обладнання і сучасного інвентарю тощо). На цю проблему звертають увагу лікарі, зокрема, науковці з НАМН України.

3. Під час проведення констатувального етапу педагогічного експерименту було утворено дві групи: контрольну й експериментальну. Однак, у роботі не вказано відмінність між цими групами. Виникає питання з якою метою біли утворені ці групи?

4. На стор. 128 дисертації вказано, що використовувалися нетрадиційні методи фізичної культури, зокрема, елементи боротьби для хлопців та фітнесу для дівчат, тренування з крос-фіту та інші. Однак, це не методи, а засоби фізичного виховання, а методи можуть бути, наприклад, наочні (показ, демонстрація), словесні (бесіда, розповідь), для навчання техніки

рухів (в цілому чи за частинами), для розвитку фізичних якостей (непреривний чи інтервальний) тощо.

5. Третім засобом формування у підлітків високого рівня мотивації до фізичної активності було заохочення до занять фізичною культурою шляхом позитивних оцінок. При цьому в контрольній групі оцінювання здійснювалося за стандартними шкільними нормативами, тоді як в експериментальній групі за спеціально розробленою шкалою. Необхідно вказати, що шкільні нормативи обов'язкові для всіх учнів з різним рівнем фізичної підготовленості. Вірно було б вказати, що в експериментальній групі оцінювання відбувалось за стандартними шкільними нормативами, але оцінювалося не виконання самих нормативів, а їх приріст протягом певного періоду навчання. Наприклад, оцінювання приросту на початку і по закінченню навчального року.

6. Дисертаційна робота значно б підсилилася, якби автор педагогічні умови, форми, методи і засоби адаптував до фізичного виховання в основній школі. Оскільки зміст уроків фізичної культури учнів середнього шкільного віку визначається модулями, що представляють той чи інший вид спорту, який діти вибирають самі. Тому при розвитку різних фізичних якостей і формування мотиваційної сфери успіху слід враховувати особливості різних видів спорту.

7. На рисунку 2.4 «Формування у підлітків мотиву досягнення успіху в процесі фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» бажано було б показати зворотній зв'язок між отриманим результатом і цілями (метою), що ставляться в процесі формування у підлітків мотивації, так як цей процес являє собою образ певної системи формування у підлітків мотиву досягнення успіху під час занять фізичними вправами, яка повинна постійно удосконалюватися, а не залишатися сталою. Тільки при наявності зворотного зв'язку цього можна досягнути.

Висловлені зауваження не є принципового характеру і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації. У цілому, дисертаційна робота Нечипоренка Дениса Леонідовича «Формування у підлітків мотиву досягнення успіху у процесі фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах» є самостійно виконаним, завершеним дисертаційним дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам (Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567) до кандидатських дисертацій, а його автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07- теорія і методика виховання.

Офіційний опонент, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

